



## Idea 3

### 12. Vallan monet kasvot

#### Idea oppitunnille: Subjektiiivinen ja objektiivinen väkivalta

Lue ote filosofi Slavoj Žižekin (1949–) teoksesta *Väkivalta* ja vastaa kysymyksiin.

Vanha tarina kertoo työntekijästä jota epäillään varkaaksi: kun hän iltaisin poistuu tehtaasta, hänen työntämänsä kottikärryt tutkitaan huolellisesti. Vartijat eivät koskaan löydä mitään. Kärryt ovat aina tyhjä. Viimein vartijoilla välähtää: työntekijä varastaakin kottikärryjä.

Edellisen kaltainen paradoksi pätee myös väkivaltaan. Väkivallan ilmeisinä merkkeinä pidetään tietenkin rikoksia, terroria, kansalaislevottomuuksia ja kansainvälisiä konflikteja. Itse asiassa pitäisi ottaa askel taaksepäin ja vapautua siitä kiehtovasta lumosta, jonka selkeästi nähtävissä oleva ”subjektiiivinen” eli tunnistettavan tekijän aiheuttama väkivalta saa aikaan. Olisi ensinnäkin hahmotettava tausta, joka synnyttää tällaiset väkivaltaiset purkaukset.

Tämä on kirjani lähtökohta. Subjektiiivinen väkivalta on vain yksi, tosin kaikkein näkyvin osa väkivallan muodostamaa troikkaa, joka sisältää myös kaksi objektiivisen väkivallan muotoa. Ensinnäkin on olemassa symbolinen väkivalta, joka liittyy kieleen ja sen muotoihin. Kuten myöhemmin käy ilmi, tässä ei ole kyse vain arkipäiväisen puheen sisältämistä ilmeisistä yhteiskunnallisen alistamisen muodoista ja niiden uusintamisesta: kieli sellaisenaan ja sen pakottama tietty merkityksen maailma on jo itsessään perustavanlaatuista väkivaltaa. Toiseksi on vielä itse järjestelmään kuuluvaa, ”systeemistä” väkivaltaa, joka koostuu jonkin poliittisen ja taloudellisen järjestelmän sujuvan toiminnan sivutuotteena usein syntyvistä katastrofaalisista seurauksista.

Olennaista tässä on kuitenkin se, että subjektiiivista ja objektiivista väkivaltaa ei voida havaita samasta näkökulmasta: subjektiiivinen väkivalta voidaan tunnistaa vasta väkivallan nollatasoa vasten. Se koetaan vain jonakin häiriötekijänä, joka rikkoo ”normaalin”, rauhanomaisen olotilan. Objektiivinen väkivalta taas on näkymätöntä, koska juuri se pitää yllä väkivallan nolla-tasoa, jota vasten jokin vasta koetaan subjektiiiviseksi väkivallaksi. Se saattaa jäädä piiloon, mutta se on otettava huomioon, jos haluaa ymmärtää muuten järjettömiltä vaikuttavia subjektiiivisen väkivallan ”irrationaalisia” purkauksia.

Slavoj Žižek: *Väkivalta*. 2008. Suom. Janne Porttikivi, 2012.

#### Tehtävät

1. Mitä on subjektiiivinen väkivalta? Anna esimerkkejä.
2. Mitä ovat objektiivisen väkivallan muodot? Anna esimerkkejä.



## Mallivastaukset

### 1. Mitä on subjektiivinen väkivalta?

- Se on tunnistettavan tekijän aiheuttamaa väkivaltaa.

### 2. Mitä ovat objektiivisen väkivallan muodot?

- Ensinnäkin symbolinen väkivalta, joka liittyy kieleen (esim. rasistinen puhe tai puhe, joka ei edes tähtää kommunikaatioon, esim. haukkuminen "suvaitsevaistoksi").
- Toiseksi itse järjestelmään kuuluva, "systeminen" väkivalta, joka koostuu jonkin poliittisen ja taloudellisen järjestelmän sujuvan toiminnan sivutuotteena syntyvistä katastrofaalisista seurauksista.
- Subjektiivista ja objektiivista väkivaltaa ei voida havaita samasta näkökulmasta. Subjektiivinen väkivalta tunnistetaan väkivallan nollassa vasten, se rikkoo rauhanomaisen olotilan.
- Objektiivinen väkivalta on näkymätöntä, koska se pitää yllä väkivallan nollassa, jota vasten jokin vasta koetaan subjektiiviseksi väkivallaksi.